

Konglomerat af Talentnettets Webinar d. 3/11 2020 med Lene Tanggaard og Kristoffer Henriksen

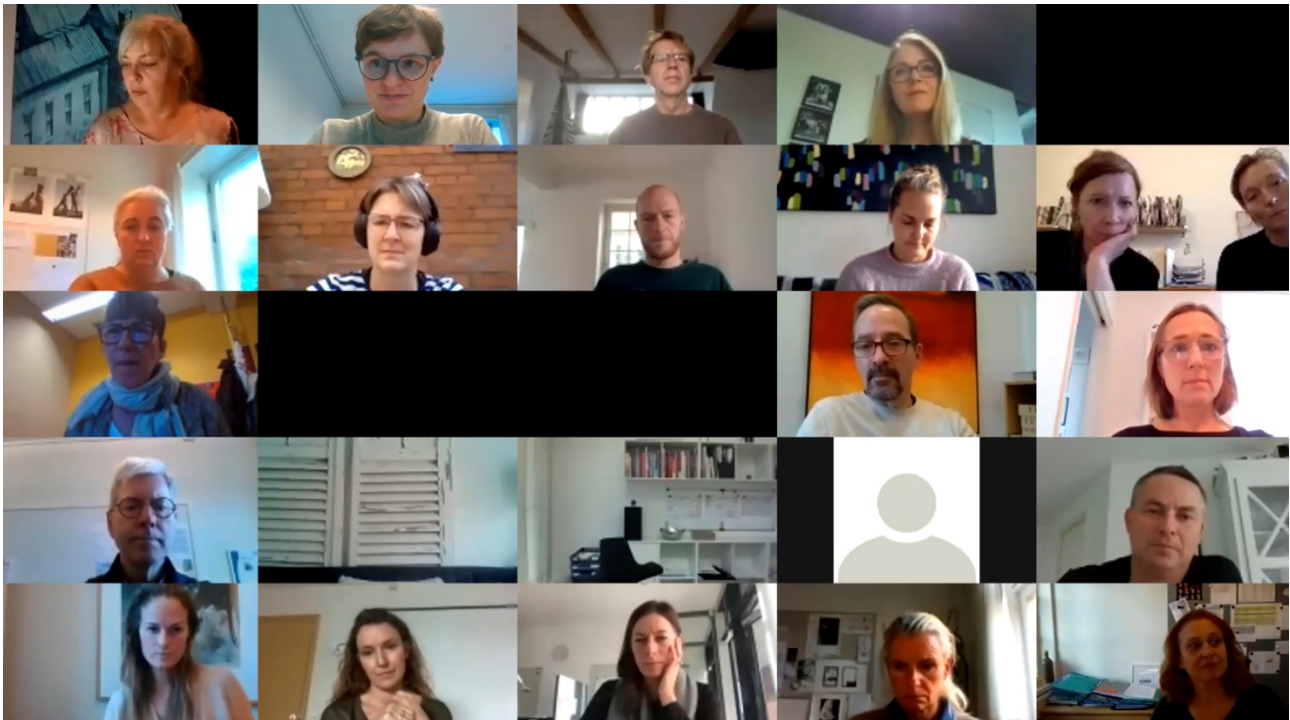
af Charlotte Popp, leder af Talentnettets 6/11 2020

Webinaret var for medlemmer af Talentnettets og der deltog i alt omkring 75. Der var mellem 60 og 41 personer på samme tid. Flere bidrog med spørgsmål og kommentarer – TAK for det.

Jeg har forsøgt at drage nogle hovedpointer frem, og jeg har til slut lavet en liste med links og navne på de kildehenvisninger og referencer, som blev nævnt under webinarret. Hele webinarret kan ses frem til 1. februar 2021. Link til optagelsen kan fås ved at kontakte Talentnettets på mail:

cpopp@naestved.dk.

De konklusioner der er uddraget, er udelukkende mine, og kun jeg er ansvarlig for eventuelle fejl og fejlfortolkninger.

Det gode talentudviklingsmiljø ligger i at kunne skabe et rum for udvikling, der både orienterer sig vertikalt og horisontalt. De unge skal have adgang til det sublime og det professionelle i kontekst af den dynamiske mesterlære med opmærksomhed på, at "mesteren" kan give plads til at talentet går uventede veje – og kunne rumme at eleven måske bliver dygtigere end mester selv. Samtidig skal den unge kunne være en del af et bredt fællesskab af unge fra andre områder, der inspirerer, skubber og giver adgang til det uventede. Der skal altså både være plads til at den unge spiller en rolle i et vigtigt ungefællesskab, hvor *deliberated play* mødes med *deliberated practise*.

Bred talentforståelse

Det er vigtigt at arbejde med en bred talentforståelse. Hvis vi definerer det for hårdt, går vi måske glip af – eller får aldrig øje på – fremtidens talent.

Det er domæneafhængigt, hvordan talent forstås og udvikles. Ligeledes er der en vekselvirkning mellem forståelsen af talent, som et født talent i rå tilstand og det udviklede og guidede talent, der blomstrer, fordi muligheder, miljø og mentorer viser sig at være de rigtige. Opfattelserne udelukker ikke hinanden.

Relationer / Rollemodeller

Talentudvikling og mesterlære hører sammen. De, der tager varer på talenterne, er de vigtigste. Dynamisk mesterlære handler ikke om, at al viden ligger "inde i" mesteren, men om at mesteren optræder i et miljø, med mulighed for mange relationelle "åbenbaringer" fra undervisere, gæstelærere, andre unge m.m. De fleste "talenter" henviser ofte til nøglerelationer i deres liv. Relationer, som har gjort en afgørende forskel. Disse nøglerelationer kan deles i to typer: Den langvarige relation, hvor en elev følger /følges af en mentor gennem lange forløb; og kortvarige overgangsrelationer, som på rette tid og sted dukker op i elevens liv og puffer/inspirerer i en afgørende retning.

Talentmiljø

Forskningen viser, at der findes miljøer der kontinuerligt kan skabe talenter, mens andre miljøer gang på gang kan generere unge, der klarer sig dårligt. Miljøet er dynamisk, og der skal hele tiden arbejdes med at dette miljø skal være det optimale sted for den enkelte unge – sikre at der er variation i de nøglepersoner, der optræder, således at der kan komme et match mellem mentor og mentoree.

Disse match kan være afgørende for udvikling af talenter. Vigtigt er også, at der skabes plads til at begå fejl.

De talentudviklingsmiljøer, der lykkes, er ofte der, hvor der er den største grad af åbenhed. Hvor der ikke nødvendigvis er specifikke læringsmål, men hvor mesteren evner at flytte sig selv til side og give plads til den unge, vel vidende at denne unge muligvis bliver dygtigere end mester selv. Sådant miljø sikrer, at man ikke bliver selvreferentiel – men tillader og opmuntrer til at talentet opdage nye veje.

Dynamisk Mesterlære

Tanggaard pointerer med afsæt i Wegener og Lave, at adgangen til en mester er afgørende. Det traditionelle mesterlærebegreb rummer ofte en kedelig bagside, nemlig det at eleven "bevidstløs" reproducerer sin mesters evner og dermed ikke bringer noget nyt og unikt til torvs. I den dynamiske mesterlære arbejdes der med omgivelser og tilstødende relationer, så adgangen til mesteren suppleres med en indsigt i et miljø og nogle mestringer, som er drivkraften og det der søges mod – samtidig med at andre mennesker og f.eks. værkstedsmuligheder inspirerer og matcher elevens behov. Der tales om den legitime adgang til professionelle praksisfællesskaber

Ungemiljø / Kammerater

Man kan styrke sit eget talent ved at være med til at udvikle andres talent. Skab et stærkt talentmiljø. Når nogen blomstrer med de rigtige muligheder og de rigtige match med en eller flere "mestre", vil de trække resten af holdet op.

Alle har brug for at spille en rolle for nogen eller noget. Det er, når der er brug for ens kunnen, at man strækker sine evner, og vokser med opgaven (Jvf. Tanggaards Nettoundersøgelse). På et spørgsmål om hvorvidt man skal satse på at skabe et miljø, der er vertikalt, og skabe samklang med det professionelle lag – eller om man i højere grad skal skabe miljøer på tværs, hvor unge inspirerer hinanden, svarer Tanggaard, at begge dele er vigtige, og et ønskescenarie er at kunne designe en løsning, der indeholder begge, altså adgangen til det sublime (der hvor en mester er suveræn) og samtidigt adgangen til det sociale inspirerende og engagerende fællesskab.

Selvledelse og læringsglemsel

De unge, skal hjælpes til at tro på, at det indre arbejde flytter noget. Det at tro på sig selv og have indsigt i egne processer og evne at kunne sætte sig selv i spil indenfor et fag er vigtige faktorer. Det er ifølge Tanggaard dog ikke tilrådeligt at lade de unge monitorere sig selv og arbejde rigtigt med ansvar for egen læring. Udviklingen kommer nemlig når eleven får stillet de rigtige opgaver, gerne lidt udenfor det kendte mestringsområde – her løfter mange sig op i niveau. Det er derfor særlig vigtigt at miljøet er trygt og giver mulighed for at begå fejl. I feltet omkring implicit læring / læringsglemsel ligger store gevinster. Når eleven eller den unge glemmer at det er læreproces, men bliver opslugt og passioneret omkring en faglighed/emne sker der en masse læring.

Praktiske muligheder og træning

De unge skal kunne komme til at øve sig for at blive bedre, også gerne øve sig den ekstra time i ny og næ, der er fundamentet for at blive dygtig til et håndværk/ en disciplin. Eksempel med Lars Christiansen, der som håndboldspiller øvede sig en ekstra time hver gang, der var træning. Han blev givet en unik mulighed for at øve ekstra, fordi hans far havde adgang til hallen. I forlængelse af dette (omend en smule modsætningsfyldt) er det dog vigtigt, at der trænes intelligent, og gerne med de rigtige opgaver stillet af en læremester. Der henvises i denne sammenhæng til Anders Ericssons træningsteori om *Deliberated Practise*. Kristoffer Henriksen nævner senere at forskning viser, at et afledt begreb af Ericssons teori, nemlig *Deliberated PLAY* kan have en afgørende indvirkning på arbejdet med eget og med andres talent. Det at kunne lave andre ting, og/eller have en legende tilgang til stoffet er vigtigt for ikke at brænde ud. Her kan gode stærke ungemiljøer på tværs af fagligheder give disse muligheder.

Sprogbrug / Benævnelser

Den måde vi taler om talent og talentudvikling på har en afgørende betydning for, hvordan talentet trives indenfor rammen. Som det nævnes andetsteds, er det ikke altid lig med lykke at få at vide at man er et talent. Nogen føler et pres og bliver stresset af forventningerne. Der er kommet flere bud på, hvordan man kan ændre sprogbrugen og her er der en tendens til, at det er gavnligt at gå fra at bruge et talentbegreb, der knytter sig til personen til i højere grad at bruge sproglige begreber, som afspejler en handling, som at gøre talentfuldhed eller gå talentfuldt til en opgave. Man kan også tænke på talent, som et verbum, altså *at talente*. På denne måde præciseres det, at talent først er værdifuldt, når det kommer i spil.

ANBEFALINGER PÅ BAGGRUND AF UNDERSØGELSEN

1. **Se på mennesker før tal**
2. **Sats fortsat på den dynamiske mesterlære**
3. **Giv plads til den daglige talentudvikling**
4. **Stil krav og vis tillid til nye medarbejdere**
5. **Inkludér medarbejderne i beslutningsprocessen**
6. **Vis og fortæl medarbejderne, hvad de lærer**
7. **Tænk i fælleskaber**
8. **Mere gødning end brandslukning**
9. **Vær tydelig omkring udviklings- og uddannelsesmuligheder**

Fra Tanggaards Nettundersøgelse

Lene Tanggaard er uddannet cand.psych. og blev i 2008 udnævnt som Danmarks hidtil yngste kvindelige professor, da hun kun 34 år gammel fik sit professorat i pædagogisk psykologi på Aalborg Universitet. 1. januar 2020 tiltrådte hun sin nuværende stilling som rektor på Designskolen Kolding, imens hun har bibeholdt en 5 %-stilling som professor på Aalborg Universitet. Opfindsomhed, kreativitet og innovation er omdrejningspunkt for Lene Tanggaards forskning. Hun har især sat fokus på den udbredte nulfejlskultur og på de lærings- og talentmiljøer, som er afgørende for at kunne navigere i en foranderlig tid og samtidig være med til at designe og eksperimentere os frem mod en mere bæredygtig fremtid.

Observatørens iagttagelser

Kristoffer Henriksen indledte med at sige, at det er vigtigt at have opmærksomheden rettet mod det faktum at talent og talentopfattelsen er både kontekstuel og kulturelt situeret. At der findes divergerende opfattelser af talentarbejde både på tværs af nationer og på tværs af sektorer / domæner (Som Tanggaard også var inde på) Som eksempel nævnte han, at man i Brasilien nødigt vil have siddende på sig, at man har knoklet sig til sit format. I Danmark er dette statusfyldt – i Brasilien ynder man at dyrke det rå gudsbenådede talent.

Kristoffer Henriksen bidrog med en del komplementerende udsagn og var både med til at udvide og præcisere nogle af de pointer, jeg har draget frem i ovenstående. Blandt andet præciserede han at nøglerelationer forekommer i to typer – de lange rollemodelforløb, og de kortvarige overgangsrelationer. Begge typer med afgørende betydning for en elevs valg af retning og aktiviteter. Desuden bidrog han til at udvide begrebet *deliberated practice* med begrebet *deliberated play*. Sidstnævnte begreb optager Henriksen meget, idet den mentale sundhed viser sig at være den afgørende faktor for om potentielle toptalenter (og måske toptalenter indenfor alle andre områder) klarer sig på vejen mod ”toppen”. Det Henriksen pointerer er nemlig, at det ikke nødvendigvis er lykken at blive betegnet som et Talent. Nogle vokser med den tillid og forhåbning der ligger dette prædikat, men rigtig mange føler sig presset og stresset af de forpligtelser, der følger med. Henriksen rejser til slut spørgsmålet om vi kan finde en anden betegnelse end Elite og Talent – uden dog at have et alternativt begreb.

Kristoffer Henriksen er lektor og forskningsleder i Learning and Talent in Sport (LETS). Han var blandt de første i verden til at sætte talentudviklingsmiljøet på forskningsdagsordenen. Han har skrevet adskillige internationale artikler og bøger om emnet, herunder Talentudviklingsmiljøer i verdensklasse. Kristoffer har i 12 år haft en halvtidsstilling som sportspsykologisk konsulent i Team Danmark, hvor han hjælper atleter og trænere med at præstere under pres. Han har i denne tid færdedes i mange talent og elitemiljøer og været sparringspartner for adskillige trænere og sportschefer. Kristoffer arbejder hele tiden med at bygge bro mellem videnskab og praksis. Et nøgle fokus i hans forskning har været at løfte blikket fra det enkelte talent til det gode talentudviklingsmiljø.

Lene Tanggaards kildehenvisninger og referencer

Slides fra webinarret findes her: <https://talentskolen.nu/Talentnettet/wp-content/uploads/2020/11/Slides-fra-Lene-Tanggaards-oplaeg-om-Talentudvikling-2020.pdf>

Bog: **Lær** (2015) af Lene Tanggaard og Tue Juelsbo
<http://www.gyldendalbusiness.dk/products/9788702168426.aspx>

Rapport: **Når filmtalent bliver til (2018)** af Charlotte Dillinger og Lene Tanggaard
<https://vbn.aau.dk/da/publications/nar-filmtalent-bliver-til-talentudviklingsmiljoeer-pa-filmvaerksted>

Bog: **A Survival Kit for Doctoral Students and Their Supervisors (2016)**
af Lene Tanggaard og Charlotte Wegener
<https://www.plusbog.dk/a-survival-kit-for-doctoral-students-and-their-supervisors-lene-tanggaard-charlotte-wegener-9781483379449/>

Forskningsområde: Om Deliberated Practise af Anders Ericsson
Flere rapporter: https://scholar.google.dk/scholar?q=ericsson+deliberate+practice+theory&hl=da&as_sdt=0&as_vis=1&oi=scholar

Bog: **The Craftsman (2009)** af Richard Sennett
https://www.saxo.com/dk/the-craftsman_richard-sennett_paperback

Bog: **The Culture Of the new Capetalism (2007)** af Richard Sennett
https://www.saxo.com/dk/the-culture-of-the-new-capitalism_richard-sennett_paperback_9780300119923

Bog: **Together (2013)** af Richard Sennett
https://www.saxo.com/dk/together_richard-sennett_paperback_9780300188288

Artikel: **DGI - selvtræning er vejen til succes (2017)** Om Lars Christiansen
<https://www.dgi.dk/haandbold/haandbold/artikler/selvtraening-var-vejen-til-succes>

Bog: **Situated Learning (1991)** af Etienne Wenger og Jean Lave
https://www.saxo.com/dk/situated-learning_etienne-wenger-jean-lave_pdf_9781139632270

Bog: **Hvad vi taler om, når vi taler om at lære (2020)** af Lene Tanggaard og Keld Skovmand
<https://www.bog-ide.dk/produkt/5375754/lene-tanggaard-hvad-vi-taler-om-nar-vi-taler-om-at-laere>

Bog: **Læringsglemsel (2018)** af Lene Tanggaard
https://www.saxo.com/dk/laeringsglemsel_lene-tanggaard_haefet_9788772040134?gclid=CjwKCAiA4o79BRBvEiwAjteoYlhzmDFK-05A_gbfZzKpiCwIZ6XQ2KwuoX33GrVEjqV5JE5eVAqpHhoCd8YQAvD_BwE

Publikationer og afhandlinger: **Nina Bonderup Dohn (AAU)**
<https://vbn.aau.dk/en/searchAll/index/?search=Dohn&pageSize=25&showAdvanced=false&allConcepts=true&inferConcepts=true&searchBy=PartOfNameOrTitle>

Kristoffer Henriksens kildehenvisninger og referencer

Henriksen, K., & Hansen, J. (2016). Præstér under pres: Guide til mental styrke i sport, kunst og erhvervsliv. Dansk Psykologisk Forlag.

Rossing, Ryom & Henriksen (Eds) (2015) Talentudvikling i sport: Reflekterede organisationer, gode teams og stærke atleter. Ålborg Universitetsforlag

Henriksen, K (2011) Talentudviklingsmiljøer i verdensklasse. Copenhagen. Dansk psykologisk forlag.

Henriksen, Hansen, & Larsen (2020, red.), Mindfulness and acceptance in sport: How to help athletes perform and thrive under pressure Routledge

Rapport: **Lokal Talentudvikling i Samspil (2019)** af Ole Mathorne og Kristoffer Henriksen.
https://www.sdu.dk/-/media/files/om_sdu/institutter/iob/forskningsenheder/lets/ole+samspil+rapporter_net.pdf

Publikation: **Miljøets betydning i elitesport (2018)** af Larsen, C. H., Storm, L. K., & Henriksen, K.
<https://portal.findresearcher.sdu.dk/da/publications/miljoets-betydning-i-elitesport-et-holistisk-økologisk-case-studi>

Trænerfilosofier fra TeamDanmark. 28 videoer om landstræneres filosofi
https://www.youtube.com/playlist?list=PLG99_bvxTcZ9pzLjwJ9JMTaaBPWg8dOS&fbclid=IwAR1AcVUhJOLYkN1wBmeXWa_v1gzymTxGID9pWk-5m67LQEG9cRTfhE4VV08

Andre henvisninger

Netflix dokumentar: **The Play Book (2020)**. Trailer: <https://youtu.be/6462Umb3D54>

Link til udsendelse: <https://www.netflix.com/dk/title/81025735>